

Prof. PhDr. Mária Šmidová, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave

Teologická fakulta

Posudok oponenta habilitačnej práce

Autor: PhDr. VLADIMÍR NOGA, PhD.

Téma: Etické hodnoty a morálne usudzovanie v sociálnej práci: empirická analýza etických orientácií.

Odbor: 3.1.14 Sociálna práca

S potešením som prijala možnosť posudzovať habilitačnú prácu PhDr. Vladimíra Nogu, PhD. Chcem vyjadriť poďakovanie vedeckej rade Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave za dôveru, ktorú mi dala, keď ma určila za oponentku tejto práce.

Aktuálnosť témy

Habilitačná práca PhDr. Vladimíra Nogu, PhD na tému Etické hodnoty a morálne usudzovanie v sociálnej práci: empirická analýza etických orientácií je mimoriadne aktuálna. Predložená habilitačná práca sa zameriava na skúmanie vzťahu medzi etickými hodnotami a morálnym usudzovaním v sociálnej práci, pričom tieto dve roviny morálneho fungovania chápe ako úzko prepojené, no nie totožné oblasti. Jej hlavným cieľom bolo empiricky analyzovať etické orientácie a spôsob morálnej argumentácie u respondentov z bežnej populácie, študentov sociálnej práce a pracovníkov pôsobiacich v sociálnych službách, sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Výskum využil kombináciu nástrojov EVA, zameraného na hodnotové orientácie autonómie, komunity a spirituality, a DIT-2, ktorý zachytáva preferovaný typ morálneho usudzovania v dilematických situáciách. Výsledky výskumu ukazujú, že

morálne usudzovanie nemožno vysvetľovať iba demografickými či profesijnými charakteristikami, ako sú vek, pohlavie, dĺžka praxe alebo príslušnosť ku konkrétnej skupine, ale významnú úlohu zohrávajú najmä etické hodnotové orientácie respondentov. Osobitne výrazne sa prejavil význam autonómie, ktorá súvisí s preferenciou postkonvenčných morálnych argumentov založených na právach, dôstojnosti, spravodlivosti a sebaurčení; spiritualita vystúpila ako samostatný hodnotový rámec spätý so svedomím, povinnosťou, vierou a hodnotami presahujúcimi jednotlivca; a komunita sa ukázala ako viacvrstvová hodnota zahŕňajúca rešpektovanie pravidiel, solidaritu, starostlivosť a zodpovednosť voči druhým. Práca zároveň prostredníctvom doplnkovej exploračnej analýzy odpovedí na dilemu eutanázie v DIT-2 ukazuje, ako sa všeobecné etické orientácie a schémy morálneho usudzovania premietajú do konkrétneho eticky citlivého rozhodovania relevantného pre sociálnu prácu. Za významný prínos práce možno považovať najmä prepojenie nástrojov EVA a DIT-2, keďže prvý z nich umožňuje identifikovať hodnoty, ku ktorým sa respondenti prikláňajú, zatiaľ čo druhý ukazuje, ako tieto hodnoty používajú pri morálnom usudzovaní.

Štruktúra práce a jej formálne spracovanie

Habilitačná práca má rozsah 168 strán vlastného textu a je doplnená prílohou v rozsahu 10 strán. Je koncipovaná prehľadne, zrozumiteľne a logicky, pričom jej štruktúru tvoria štyri vzájomne nadväzujúce kapitoly. Prvá kapitola poskytuje teoretické východiská, prehľad relevantnej odbornej literatúry a aktuálny stav skúmanej problematiky. Nasledujúce kapitoly sú venované empirickej časti práce: v druhej kapitole autor predstavuje metodologický rámec výskumu a charakteristiku výskumného súboru, v tretej kapitole prezentuje a interpretuje výsledky skúmania a štvrtá kapitola obsahuje diskusiu, ktorej súčasťou sú aj odporúčania pre prax. Z formálneho hľadiska je práca spracovaná na vysokej odbornej úrovni, pričom osobitne možno vyzdvihnúť precízne sociologické vyhodnotenie výskumných zistení. Formálna úprava a jazyková stránka práce zodpovedajú požiadavkám kladeným na habilitačnú prácu. Spôsob spracovania témy, argumentačná vyváženosť a systematickosť výkladu svedčia o odbornej zrelosti autora, ako aj o jeho hlbšom záujme o skúmanú problematiku. Túto skutočnosť potvrdzuje aj rozsiahly zoznam použitej literatúry, v ktorom majú výrazné zastúpenie relevantné zahraničné odborné zdroje.

Vytýčenie a splnenie cieľov habilitačnej práce

Vytýčené ciele habilitačnej práce možno považovať za splnené, keďže autor empiricky analyzoval vzťah medzi etickými hodnotovými orientáciami a morálnym usudzovaním v sociálnej práci a zároveň preukázal, že tieto oblasti nemožno chápať zjednodušene, lineárne ani ako priamy dôsledok veku, pohlavia, profesie či náboženského presvedčenia. Práca presvedčivo ukazuje, že morálne uvažovanie v sociálnej práci predstavuje viacvrstvový priestor, v ktorom sa stretávajú hodnoty, skúsenosti, sociálne roly, profesijné očakávania a rôzne spôsoby zdôvodňovania rozhodnutí. Za osobitne prínosné možno považovať prepojenie nástrojov EVA a DIT-2, ktoré umožnilo zachytiť nielen to, aké hodnoty respondenti považujú za dôležité, ale aj to, akým typom morálnej argumentácie ich spracúvajú v dilematických situáciách. Výsledky práce potvrdzujú, že autonómia, komunita a spiritualita nepredstavujú izolované morálne oblasti, ale navzájom sa dopĺňajú, prípadne vstupujú do napätia s normami, osobným záujmom a postkonvenčnými princípmi. Autor tým naplnil výskumný zámer ukázať sociálnu prácu ako profesijný priestor, v ktorom sa každodenná morálka premieňa na reflektovanú etiku. Zároveň práca prináša dôležité aplikačné závery pre vzdelávanie, supervíziu a profesionálnu prípravu sociálnych pracovníkov, keď zdôrazňuje potrebu rozvíjať etickú reflexiu nie iba ako znalosť profesijného kódexu, ale ako schopnosť morálneho rozlišovania v situáciách neistoty, konfliktu a obmedzených možností. Celkovo možno konštatovať, že habilitačná práca svoje ciele splnila a prináša originálny a odborne relevantný príspevok k porozumeniu etickej zrelosti v sociálnej práci.

Pripomienky k obsahu habilitačnej práce

Práca prináša originálny a odborne podnetný pohľad na problematiku etických hodnôt a morálneho usudzovania v sociálnej práci. V kontexte súčasnej sociálnej práce, ktorá sa usiluje zachovávať blízkosť k človeku a zároveň rešpektovať jeho osobné, sociálne i inštitucionálne limity, predstavuje zvolené vedecké uchopenie témy významný príspevok k odbornej diskusii. Autorov prístup je osobitne prínosný tým, že prepája teoretickú reflexiu morálky s empirickým skúmaním hodnotových orientácií a spôsobov morálneho rozhodovania, čím robí danú problematiku nielen vedecky relevantnou, ale aj zrozumiteľnou a aktuálnou pre potreby súčasnej sociálnej práce.

Kritickú pripomienku k predloženej práci možno vnieť v smere jej zrozumiteľnosti. Jej autor používa príliš komplikovaný terminologický aparát, ktorý navodzuje dojem kvantitatívneho hodnotenia a prístupov nad prirodzenú hranicu skúmanej témy akou je napríklad eti-

ka, ktorá sa obvykle nachádza v rámci typicky humanitného spektra bádania a textu práce, ako aj jej výsledkov, vyznačujúceho sa skôr kvalitatívnymi metódami, postupmi a znakmi.

Otázka do diskusie:

Ako možno výsledky habilitačnej práce premietnuť do konkrétnej podoby etickej prípravy sociálnych pracovníkov tak, aby sa etické vzdelávanie neobmedzovalo iba na znalosť profesijného kódexu, ale rozvíjalo schopnosť morálneho rozlišovania v situáciách konfliktu medzi autonómiou klienta, komunitnou zodpovednosťou, spiritualitou, normami a profesijnými limitmi?

Po formálnej, jazykovej a obsahovej stránke spĺňa habilitačná práca PhDr. Vladimíra Nogu, PhD. spĺňa požadované kritériá pre tento druh prác, preto ju odporúčam ku obhajobe.

V Bratislave, 4.6.2026

prof. PhDr. Mária Šmidová, PhD.